

Čís. 1845.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pokud v projevu nespokojenosti příslušníků státních menšin nad opatřeními státní správy, čelícími k tomu, by nerovnost na půdě školství, z dřívějšího Rakouska převzatá, byla odstraněna, nelze spatřovati »hanobení« republiky ve smyslu §u 14 čís. 5 zákona.

»Hanobení« předpokládá úmyslné snížení vážnosti.

(Rozh. ze dne 2. ledna 1925, Zm II 491/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 24. června 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přechinem podle §u 14 čís. 5 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a sprostil obžalovaného z obžaloby.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost obžalovaného jest důvodná, pokud dovolává se zmatku §u 281 čís. 9 a) tr. ř. Jde o vlastní dodatek k přečtené jím výzvě k obecnstvu při taneční zábavě, by přispělo ke sbírce pro pohraniční školy německé, znějící dle zjištění rozsudku takto: »Den Deutschen werden die Schule entrissen und durch tschechische ersetzt, wir Deutsche sind in der Tschechoslovakei unterdrückt«. V něm shledává rozsudek skutkovou podstatu podle §u 14 čís. 5 zák. na ochranu republiky, protože jím obžalovaný veřejně a způsobem štvavým hanobil republiku tak, že to mohlo snížit vážnost republiky a ohrozit mír v republice. Zmateční stížnost shledává ve výzvě té, berouc krom toho v pochybnost vědomí obžalovaného, že by jeho slovy republika mohla býti hanobena, toliko kritiku poměrů v republice, jak se pravidelně vyskytuje v denních listech německých, nepřesahuje však ještě meze, kde počínala by trestnost podle §u 14 čís. 5 zákona, a již odpírá jak způsobilost snížit vážnost republiky, tak ohrozit obecný mír v republice. Pokud jde o stránku subjektivní vyžaduje zákon (viz Milota, str. 60, č. 5) úmysl pachatelův, směřující k hanobení republiky za současného vědomí, že hanobení je způsobilé, aby vyvolalo nepřátelské smýšlení, a vědomí, že z činu vznikne nebezpečí v poslední větě §u 14 čís. 5 zák. uvedené. Rozsudek zjišťuje a odůvodňuje po stránce subjektivní jen, že si pachatel byl vědom »smyslu, významu, dosahu svých slov« a »jich trestuhodnosti«. Zjištění to postrádá ovšem předeepsané jasnosti a určitosti. Ježto však tato vada formální nebyla stížností vytykána, možno označiti zjištění rozsudku za postačitelé, ano shrnuje v sobě ty požadavky, jež zákon klade po stránce subjektivní skutkové podstaty. Po stránce objektivní sluší především poukázati na to, že i kritika (sama o sobě ovšem podle §u 117 úst. listiny každému státnímu občanu volná), je-li zcela jednostranná, neblahovolná, přehnaná, může se zvrátiti v hanobení, zejména, užívá-li se při ní ostrých výrazů, vážnost snižující a že i jí za tohoto předpokladu nelze upřítí povahu štvavou, k zášti popuzující. Proto není vždy snadno určití meze, kde přestává takováto,

po případě policejnímu potrestání podléhající kritika a počíná trestnost dle zákona na ochranu republiky. V projednávaném případě nelze však důvodně tvrditi, že meze ty byly překročeny. Jdeť v podstatě o projev nespokojenosti příslušníků státních menšin s opatřeními státní správy, čelícími k tomu, by nerovnost mezi dvěma národy, českým a německým, na půdě školství, z dřívějšího Rakouska převzatá, byla odstraněna. Odstranění to nemůže se státi přirozeně jinak, než aby plus, jehož se jedné národnosti na úkor národnosti druhé dostalo, bylo jí odebráno, což, jelikož se tomu dosavadní držitelé ovšem vzpírají, dítí se musí za použití prostředků donucovacích. Obrat, kterým obžalovaný vlastní své nelibosti, a nepochybně též nelibosti ostatních příslušníků jeho národnosti nad tímto zakročováním státní moci projev dal, nelišil se však podstatně nijak od podobných projevů ve veřejné diskusi a v německém tisku téměř denně bezzávadně se vyskytujících. Ani slova »entrissen« a »unterdrücken«, jichž při tom obžalovaný užil, a na něž rozsudek zvláště důrazně poukazuje, nevybočují z rámce této, zejména v tisku německé menšiny obvyklé polemiky proti dotyčným, postižené menšině ovšem nevídaným opatřením vlády. Znamenajít výrazy ty jen tolik, že odnímání škol děje se za použití prostředků státní moci proti vůli těch, kteří jsou nuceni, z toho, co dosud měli, něco odevzdati, a tím cítí se utlačováni. Třebas takový projev může sloužiti k tomu, by nelibost posluchačů ještě zvyšoval, což dodává mu rázu štvavosti, přece nelze v něm spatřovati ještě »hanobení« republiky, které předpokládá úmyslné snížení vážnosti (Milota str. 57, 4). Neboť okolnost, že se ta která strana v republice cítí opatřením státní správy stíženou, utlačovanou, a pocitu tomu dává její příslušník projev silnějšími, ne však surovými slovy, není ještě výtkou v ě d o m í ú m y s l n ě h o překročování i jen nepsaných zákonů spravedlnosti nebo slušnosti, jež bránily by utiskování části obyvatelstva, v níž ovšem, stala-li se v úmyslu, snižovati vážnost republiky, spatřováno býti by mohlo její hanobení. Budiž jen mimochodem podotknuto, že okolnost, že jde o obraty při veřejných projevech orgánů národní menšiny obvyklé a bez represivy užívané, mohla by míti vliv na otázku, zda si pachatel dosah svých slov tak dalece uvědomil, že by bylo lze usuzovati z toho na úmysl, snížit vážnost republiky.

Čís. 1846.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Svádění (§ 21 čís. 1 zákona) k vojenskému zločinu vzpoury dopisem zasláným do kasáren.

Pod skutkovou podstatu zločinu podle §u 160 čís. 1 voj. tr. zák. spadají již takové projevy, jež jsou způsobilé vyvolati v myslích vojinů zlou náladu proti službě se vzpouzející; podle §u 160 čís. 2 voj. tr. zák. pak zlehčování vojenského představeného za účelem, by v podřízených jemu vojínech byla proti němu na úkor služby vyvolána nelibost.

Vhodnými prostředky ke vzbuzení takové nálady a nelibosti mohou býti také kritika vojenského života a srovnávání ho se životem v civilu.

(Rozh. ze dne 2. ledna 1925, Zm II 525/24.)